

TARBIJAVAIIDLUSTE KOMISJONI OTSUS

Asja number 19-1/26-05025
Otsuse kuupäev 28.06.2026
Komisjoni koosseis Mihkel Kivisalu

Tarbija
Kaupleja SMARTECH SHOP OÜ (12838085)

Tarbija nõue Tarbija soovib lepingust taganeda, saada ostusumma tagas ja hüvitada ekspertiisi kulu summas 55 eurot.

Resolutsioon:

- Rahuldada Tarbija avaldus.
- Tuvastada, et Tarbijal oli õigus sülearvuti ostulepingust taganeda.
- Kohustada Kauplejat tagastama Tarbijale sülearvuti ostuhind 400,10 eurot ning hüvitama ekspertiisikulu 55,80 eurot.
- Tarbija peab tagastama Kauplejale sülearvuti, kui see ei ole juba Kaupleja valduses. Arvuti tagastamise kulu kannab Kaupleja.
- Komisjoni otsus tuleb täita 30 päeva jooksul arvates otsuse Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti veebilehel avaldamise päevale järgnevast päevast.

Asjaolud:

Tarbija ostis 01.09.2025 Kauplejalt kasutatud arvuti hinnaga 400,10 eurot. Kaupleja kinnitas, et seadmele kehtib 2-aastane garantii. Pärast ostu kasutas Tarbija arvutit õppimise eesmärgil ning seade töötas tavapäraselt ja korrektselt.

05.03.2026 muutus arvuti ekraan ootamatult mustaks ning seadet ei olnud enam võimalik sisse lülitada.

Kaupleja garantii korras remonti ei teostanud. Kaupleja põhjendas keeldumist sellega, et arvuti olevat saanud füüsilise vigastuse kukkumise tagajärjel ning seetõttu garantii enam ei kehti. Kaupleja teatel sai kukkumise tagajärjel kahjustada arvuti protsessor.

Kaupleja seisukoht:

Kaupleja avaldusega ei nõustunud. Arvutil on mehhaniline rikke ja sellise seadme remont ei kuulu garantii alla. Tarbija esitatud ekspertiis ei lükka ümber Kaupleja seisukohti arvuti mehhaanilise rikke kohta. Tarbija pakkus kompromissi: "Siiski, tuginedes heale tahtele ja soovides leida kompromissi antud vaidluses, oleme erandkorras valmis hüvitama Teie poolt teostatud ekspertiisi kulu summas 55 eurot. See on meiepoolne lõplik vastutulek, mis ei tähenda süü omaksvõtmist, vaid soovi tulla kliendile poolele teele vastu ja juhtum lõpetada."

Komisjoni põhjendus:

Poolte vahel sõlmiti tarbijalemüügi leping. Kaupleja müüs arvuti oma majandus- ja kutsetegevuses ning Tarbija ostis selle füüsilise isikuna isiklikuks kasutamiseks. Tarbijale müüdav asi peab vastama lepingutingimustele, sealhulgas kvaliteedi, kirjelduse ja tavapärase kasutusotstarbe osas. VÕS § 217 järgi peab ostjale üleantav asi vastama lepingutingimustele, muu hulgas kvaliteedi, liigi ja kirjelduse poolest.

Sülearvuti tavapärane kasutusotstarve on arvutina töötamine. Kui arvuti ei käivitu või selle riistvararike takistab tavapärasest kasutamist, on tegemist lepingutingimustele mittevastavusega, välja arvatud juhul, kui müüja tõendab, et rike tekkis pärast asja üleandmist ostja tegevuse tõttu või et tegemist on sellise kulumisega, mida tarbija pidi kasutatud asja ostmisel mõistlikult arvestama.

Komisjon loeb tõendatuks, et arvutil ilmnes rike ligikaudu kuus kuud pärast ostu. Vaidlus ei puuduta seda, kas arvuti on rikkis. Ka Kaupleja ei eita rikke olemasolu. Vaidlus puudutab seda, kas Kaupleja on tõendanud, et rike tekkis väidetavalt Tarbija põhjustatud mehaanilise kahjustuse tagajärjel.

Kaupleja 20.03.2026 e-kiri ei ole piisav tõend rikke tekkepõhjuse kohta. E-kirjas on üldsõnaliselt märgitud, et arvutil tuvastati füüsiline vigastus ja tehniku hinnangul purunes kukkumise tagajärjel arvuti protsessor. E-kirjale ei ole lisatud tehnilist ekspertiisi, diagnostikaraportit ega põhjendust, kuidas väline korpuse jälg põhjustas konkreetse riistvararikke.

Atea ekspertiisiakti (tarbija esitatud) on suurem tõenduslik kaal, sest see sisaldab konkreetset tehnilist diagnostikat. Atea tuvastas emaplaadi rikke CPU/mälu kontrolleri siinil, kuid ei tuvastanud emaplaadil nähtavaid mehaanilisi kahjustusi. Samuti ei kinnitanud Atea, et väike korpuse deformatsioon oleks rikke põhjus. Vastupidi, ekspertiis märkis, et deformatsiooni tekkepõhjust ei ole võimalik üheselt kindlaks teha ning selle põhjal ei ole alust garantiikõlblikkust välistada.

Komisjon ei loe tõendatuks Kaupleja väidet, et LCD-kaabli kinnituspleki lahtiolek tõendab kukkumist ja seostub emaplaadi rikkega. Atea ekspertiis kirjeldab seda asjaolu, kuid ei tee järeldust, et see tõendaks kukkumist või oleks põhjuslikus seoses CPU/mälu kontrolleri siini rikkega. Kaupleja selline järeldus on tehniline oletus, mida sõltumatu ekspertiis ei kinnita.'

Komisjon arvestab, et arvuti oli ostetud kasutatuna. Kasutatud asja puhul ei saa tarbija eeldada samasugust välist seisukorda nagu uuel asjal. Riigikohtu praktikas on selgitatud, et kasutatud asja lepingutingimustele vastavust ei hinnata samalaadse uue asja omaduste järgi ning arvestada tuleb asja vanust, senist kasutust ja tavapärasest kulumist. Samas peab ka kasutatud asi sobima tavapäraseks kasutusotstarbeks ning selle seisund ei või olla halvem sellest, mida tarbija võis asja vanust ja kasutusotstarvet arvestades mõistlikult oodata.

Käesolevas asjas ei ole Tarbija nõue rajatud sellele, et kasutatud sülearvutil esinesid väikesed kulumisjäljed. Puudus seisneb selles, et arvuti emaplaadi rikke tõttu ei ole seade tavapäraselt kasutatav. Selline rike ei ole kasutatud sülearvuti puhul pelgalt tavapärane väline kulumisjalg.

Tarbija ostis arvuti 01.09.2025 ja rike ilmnes 05.03.2026 ehk vähem kui ühe aasta jooksul pärast ostu. Pärast 01.01.2022 tehtud tehingute puhul kauplejal vaidluse korral kohustus tõendada ühe aasta jooksul pärast ostu, et tarbijale müüdud kaup ei olnud puudusega. Sama põhimõtte tuleneb direktiivi (EL) 2019/771 artiklist 11, mille kohaselt eeldatakse ühe aasta jooksul üleandmisest ilmnenu lepingutingimustele mittevastavuse olemasolu üleandmise ajal, kui müüja ei tõenda vastupidist või kui eeldus ei ole vastuolus asja või puuduse olemusega.

VÕS § 220 lg 1 järgi peab tarbija teatama asja lepingutingimustele mittevastavusest müüjale kahe kuu jooksul pärast seda, kui ta mittevastavusest teada sai. Toimikust nähtub, et Kaupleja vastas Tarbijale garantiist keeldumisega 20.03.2026, mistõttu oli Tarbija rikkest Kauplejale teatanud hiljemalt selleks kuupäevaks. Seega teatas Tarbija puudusest seaduses sätestatud tähtaja jooksul.

Euroopa Kohus on kohtuasjas C-497/13 Faber selgitanud tarbijalemüügi tõendamiskoormist. Tarbija peab tõendama, et kaup ei vasta lepingule ja et puudus ilmnes eeldusperioodil; tarbija ei pea tõendama puuduse täpset põhjust ega seda, et põhjus on müüja vastutusalas. Müüja peab seejärel tõendama, et puuduse põhjus tekkis pärast üleandmist tarbija tegevuse või tegevusetuse tõttu.

Tarbija on tõendanud mõlemad vajalikud asjaolud: arvuti ei vasta lepingutingimustele, sest sellel esineb emaplaadi riistvaraline rike, ning rike ilmnes esimese aasta jooksul pärast üleandmist. Sellest tulenevalt pidi Kaupleja tõendama, et rike tekkis Tarbija põhjustatud mehaanilise kahjustuse tõttu.

Kaupleja ei ole seda tõendanud. Kaupleja esialgne väide, et kukkumise tagajärjel purunes arvuti protsessor, ei ole kooskõlas Atea ekspertiisiaktiga. Atea ei tuvastanud protsessori purunemist, vaid emaplaadi CPU/mälu kontrolleri siini rikke. Atea ei tuvastanud emaplaadil nähtavaid mehaanilisi kahjustusi ega kinnitanud, et väike korpuse deformatsioon oleks rikke põhjus.

Kaupleja väide, et ekspertiis ei välista kukkumist, ei ole piisav. Tarbijalemüügi reeglite (VÕS tulenevalt) ümberlükkamiseks ei piisa sellest, et müüja osutab võimalusele, et rike võis tekkida kukkumise tõttu. Müüja peab tõendama, et rikke põhjus asub pärast asja üleandmist toimunud tarbijapoolses käsitsemises. Atea ekspertiis sellist järeldust ei sisalda.

Komisjon ei nõustu Kauplejaga ka selles, et iga füüsiline jälg arvuti korpusel välistab automaatselt müüja vastutuse. Kasutatud sülearvutil võivad esineda tavapärased kulumisjäljed. Vastutuse välistamiseks peab Kaupleja tõendama mitte üksnes välise jälje olemasolu, vaid selle põhjusliku seose vaidlusaluse rikkega. Käesolevas asjas on sõltumatu ekspertiis sõnaselgelt märkinud, et korpuse defekti ei ole alust pidada otseseks põhjuseks, mis välistaks garantiikõlblikkuse.

Samuti ei ole määrav, et Kaupleja tugineb garantiitingimustele. Müügigarantii ja seadusest tulenev pretensiooni esitamise õigus ei ole samad. Komisjon selgitab, et lisaks võlaõigusseadusest tulenevale kaheaastasele pretensiooni esitamise õigusele võib müüja anda garantii, kuid garantii peab andma tarbijale seadusega võrreldes täiendavaid õigusi ega või seadusest tulenevaid õigusi kitsendada. Seega ei saa Kaupleja garantiitingimustele tuginedes vabaneda seaduslikust vastutusest olukorras, kus ta ei ole tõendanud, et rike tekkis Tarbija süül.

VÕS § 218 lg 1 järgi vastutab müüja asja lepingutingimustele mittevastavuse eest, kui mittevastavus oli olemas juhusliku hävimise ja kahjustumise riisiko ülemineku ajal ostjale, isegi kui mittevastavus ilmneb hiljem. Tarbijalemüügi puhul vastutab müüja asja lepingutingimustele mittevastavuse eest, mis ilmneb kahe aasta jooksul asja üleandmisest. Lisaks näeb VÕS § 218 lg 2² ette, et tarbijalemüügi puhul eeldatakse ühe aasta jooksul alates asja ostjale üleandmisest ilmnenud mittevastavuse olemasolu asja üleandmise ajal, kui selline eeldus ei ole vastuolus asja või puuduse olemusega.

VÕS § 222 lg 1 järgi võib ostja asja lepingutingimustele mittevastavuse korral nõuda müüjalt asja parandamist või asendamist, kui see on võimalik ega põhjusta müüjale võrreldes teiste õiguskaitsevahenditega ebamõistlikke kulusid või põhjendamatuid ebamugavusi. Sama paragrahvi lg 4 järgi kannab müüja parandamise või asendamisega seotud kulud.

Kuna Kaupleja keeldus tasuta parandamisest ja jäi seisukohale, et seade ei kuulu tasuta garantiiremondi alla, on Kaupleja sisuliselt keeldunud asja lepingutingimustele vastavusse viimisest. Lepingutingimustele mittevastavuse korral on tarbijal õigus nõuda asja lepinguga vastavusse viimist, hinna alandamist või lepingust taganemist. Tarbijal on õigus lepingust taganeda muu hulgas juhul, kui müüja keeldub asja lepingutingimustele vastavusse viimisest või kui asjaoludest nähtub, et ta ei tee seda mõistliku aja jooksul või tarbijale olulise ebamugavuseta.

Käesolevas asjas on lepingust taganemine õigustatud. Arvuti ostuhind oli 400,10 eurot, kuid Atea hinnangul on arvuti töökorda saamiseks vaja vahetada emaplaat ning remondi hind on 741 eurot + käibemaks. Remondikulu ületab ostuhinda oluliselt. Lisaks on Kaupleja tasuta parandamisest keeldunud. Sellises olukorras ei ole mõistlik kohustada Tarbijat ootama parandamist, mida Kaupleja ei ole valmis tegema, ega piirduda hinna alandamisega asja puhul, mis ei ole tavapäraselt kasutatav.

Lepingust taganemise tagajärjed tulenevad VÕS § 189 lg-st 1. Selle järgi võib kumbki lepingupool nõuda lepingu alusel üleantu tagastamist, kui ta tagastab kõik üleantu; taganemisest tulenevad kohustused tuleb täita üheaegselt. Seetõttu peab Kaupleja tagastama Tarbijale ostuhinna 400,10 eurot ning Tarbija peab tagastama Kauplejale arvuti, kui arvuti ei ole juba Kaupleja valduses.

Ekspertiisikulu kuulub hüvitamisele VÕS § 115 lg 1 ning VÕS § 128 lg 3 alusel. VÕS § 115 lg 1 järgi võib võlausaldaja kohustuse rikkumise korral nõuda kohustuse rikkumisega tekitatud kahju hüvitamist. VÕS § 128 lg 3 järgi hõlmab otsene varaline kahju muu hulgas mõistlikke kulusid kahju kindlakstegemiseks ja hüvitise saamiseks.

Ekspertiisikulu osas leiab komisjon, et see on hüvitatav. Tarbija tellis sõltumatu ekspertiisi pärast seda, kui Kaupleja oli garantiiremondist keeldunud ja põhjendanud seda kukkumisega. Ekspertiis oli vajalik Kaupleja väite kontrollimiseks. VÕS järgi peab esimese aasta jooksul ilmnenud puuduse puhul müüja tõendama, et ta puuduse eest ei vastuta, ning tõendamiskohustus hõlmab ka tõendamiskulude kandmist. Atea ekspertiisikulu arve on 55,80 eurot, komisjon rahuldab nõude selles ulatuses.

TKS § 60 lg 2 järgi kui pooled komisjoni otsusega ei nõustu ja seda ei järgi võivad nad pöörduda sama vaidluse läbivaatamiseks maakohtusse.

Mihkel Kivisalu

/allkirjastatud digitaalselt/